

13. Nikiforov A. L. *Filosofija v sisteme vysshego obrazovanija / Nikiforov A. // Voprosy filosofii.* – 2007. – №7. – S.22.

14. Rjabchenko V. *Vyshha shkola jak social'nyj instytut i mehanizm socializacii molodi: monografija / kol. avt.: M. Myhal'chenko (kerivnyk), T. Andrushhenko, V. Baraniv's'kyj, O. Bul'vins'ka, N. Nevmerzhyč'ka, L. Chervona, V. Rjabchenko ta in.* – K.: Pedagogichna dumka, 2012. – 320 s.

15. Stepanenko I. *Filosofs'kao–kategorijnyj status duhovnosti: problemy ta nablyzhenja / Stepanenko I. // Filosofs'ko–antropologichni studii.* – K.: Stylos, 2003. – S.409.

16. Fedotova V. *Horoshee obshhestvo [Tekst] / V. Fedotova // Filosofskie nauki.* – 1999. – №1/2. – S.20–21.

17. Sm., napr.: Delattre P. *Système, structure, fonction, évolution: Essai d'analyse épistémologique.* – Paris, 1971. – P.73.

18. Porter M. *The Competitive Advantage of Nations.* – New York, 1999. – P.71.

Nevmerzhytskaya N. M., Candidate of Philosophy, Senior Researcher, Department of Leadership and institutional development of higher education, Institute of Higher Education, National Academy of Sciences of Ukraine (Ukraine, Kyiv), nev.nataly@ukr.net

Social priorities of students in the context of the professional becoming

The development of modern society demonstrates serious transformational tendencies that are noticeable both at the level of the national social life and the evolution of world social configurations. The peculiarities in the formation of the priority phenomenon in the context of the nonlinear nature of the development of society are analyzed. In the context of understanding the nonlinear nature of the development of society as a whole, it is very clearly perceived the inability to predict the direction of the evolution of society, using the deterministic methodology, causal-consequence paradigm. The peculiarities in the formation of the priority phenomenon in the context of the nonlinear nature of the development of society are analyzed. The goals and functions of social priorities as the driving force of society are determined. The place of material and spiritual components in the system of priorities of modern Ukrainian society is considered. The development of the dynamics of formation of social priorities of student youth of modern Ukraine in the context of professional attitudes is systematized. The realization of civilization priorities in the Ukrainian contemporary space is revealed.

Keywords: priorities, state, society, analysis, goals, functions, systems, student youth, professional formation, phenomenon, modernity, personality, values, individual, society.

* * *

УДК 123.1

Опанасюк Ю.,
кандидат економічних наук, докторант,
Національний педагогічний університет
ім. М. П. Драгоманова (Україна, Київ),
gileya.org.ua@gmail.com

ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ ЯК НАСЛІДОК ЕВОЛЮЦІЇ ТРАДИЦІЙНОЇ СИСТЕМИ ОСВІТИ

Дистанційне навчання в Україні є надзвичайно актуальним з огляду не тільки на велику кількість бажаючих здобути вищу освіту, але й підвищити кваліфікацію, пройти перепідготовку тощо. Сьогодні вищими навчальними закладами країни пропонуються різні навчальні курси в режимі реального часу, які ґрунтуються на розбіжних освітніх платформах. Однак за ступенем використання систем віртуальної освіти їх можна розподілити на ті, робота яких будується виключно на інтернет–технологіях та ті, котрі поєднують традиційні форми з технологічними інтернет–нововведеннями. Сьогодні в Україні переважають вищі навчальні заклади, в яких наявні факультети дистанційної освіти та можливість отримати знання практично з усіх дисциплін або спеціальностей на окремих факультетах цих навчальних закладів. Отож, спостерігається своєрідна спадкоємність дистанційного навчання з традиційною системою освіти, що має не тільки позитивні, але й негативні наслідки для здобуття знань.

Ключові слова: дистанційна освіта, онлайн–освіта, платформа онлайн–освіти, онлайн–курс.

Багатообіцяючою тенденцією у світовій вищій освіті нині є створення масових онлайн–курсів провідними

вищими навчальними закладами світу. Масовий онлайн–курс складається з відеолекцій провідних викладачів, інтерактивних тестів, що дозволяють закріпити отримані знання, а також форуму, на якому студенти можуть задавати питання викладачеві та спілкуватися один з одним. Все, що необхідно для участі в такому курсі, – комп'ютер та наявність доступу до мережі Інтернет [1].

Для поширення масових онлайн–курсів провідними вищими навчальними закладами світу, починаючи з 2012 року було запущено кілька впливових освітніх платформ, які окреслили нову тенденцію до демократизації та віртуалізації освіти.

Піонером віртуального руху знань став Стенфордський університет, що у 2011 році запустив одразу трое таких курсів, які зібрали 160 тисяч слухачів з 190 країн світу. Вже через рік десятки провідних американських ВНЗ пропонували всім охочим безкоштовні онлайн–курси своїх кращих професорів.

Слідом за Стенфордським університетом пішли Мюнхенський і Женевський університети, Політехнічна школа Парижа, університети Риму і Копенгагена.

У Великобританії набирає обертів створена в грудні 2012 платформа масових онлайн–курсів Futurelearn – понад 20 відомих британських вузів, серед яких – університети Уорвіка і Бага, Королівський коледж Лондона і Сент–Ендрюський університету. До речі, угоду про співпрацю з цією платформою підписали Британська бібліотека та Британська рада [2].

На сьогодні найбільшою платформою безкоштовної академічної онлайн–освіти є Coursera. Тут можна прослухати сотні різноманітних курсів від 62 університетів з Північної Америки, Європи, Азії та Австралії. Переважна більшість університетів пропонують курси англійською мовою, але також доступні французька, іспанська, італійська та китайська. Coursera пропонує курси за такими напрямками: гуманітарні та суспільні науки, математика, економіка, право, природничі науки, медицина, харчування, музика, дизайн, бізнес, комп'ютерні науки, інженерія та інші. Станом на березень 2013 року на Coursera було зареєстровано 2,8 мільйонів користувачів з усього світу [3].

Платформа Udacity багато в чому подібна до Coursera, але спеціалізується на комп'ютерній освіті. Із запропонованих на сьогодні 24 курсів більшість стосуються комп'ютерних наук (програмування, штучний інтелект, 3D–графіка, криптографія), але також представлені математика, фізика, психологія та підприємництво.

У 2006 році молодий американець С. Хан, випускник Массачусетського технологічного інституту, почав створювати відеоуроки з математики для своєї молодшої кузини та викладати їх на YouTube. З часом ці відео, які просто та дотепно пояснювали шкільний матеріал, набули шаленої популярності в Інтернеті. Так виникла освітня платформа Khan Academy. Сьогодні сайт містить близько 4000 міні–лекцій з математики, фізики, хімії, біології, історії, економіки, комп'ютерних наук, медицини, астрономії та мистецтва. Академія Хана добре пристосована не лише для самостійного опанування матеріалу, але й для використання вчителями, які бажають доповнювати свої навчальні програми. Завдяки волонтерам відеолекції на сайті

перекладаються субтитрами чи дубляжем на різні мови світу, в тому числі українську.

Успішність відкритої онлайн-освіти підтверджує, що сьогодні мільйони людей у всьому світі прагнуть до нових знань. З другого боку, поширення віртуальних форм викладання виявило безліч бажаючих ділитися своїми знаннями та вміннями з іншими. Прикладом цього є платформа *Udemy*, що надає можливість викладачам створювати онлайн-курси з будь-якої тематики. На платформі доступний цілий спектр засобів для створення курсу: можна завантажувати відео- та аудіолекції, слайд-презентації, текстові файли, а також проводити віртуальні конференції. На сьогодні на *Udemy* розміщено понад 6000 курсів будь-якого спрямування: різні академічні предмети, підприємництво, мови, музика, мистецтво і фотографія, дизайн, спорт і багато іншого. Серед них є як безкоштовні, так і платні курси.

Duolingo – це безкоштовний навчальний сервіс для вивчення іноземних мов, який до того ж діє як краудсорсингова перекладацька платформа. Його розробник Л. фон Ан прагнув знайти спосіб перекладати тисячі сторінок в інтернеті, не вдаючись ані до сумнівного машинного перекладу, ані до коштовних послуг професійних перекладачів. Вигадана ним система вирішує цю задачу: люди перекладають реальний веб-контент, виконуючи вправи на вивчення мови. Зараз на сайті можна займатися іспанською, французькою, німецькою, італійською та португальською мовами (для тих, хто знає англійську), а також англійською (для іспано-, італо- та португаломовних користувачів) [3].

Усе вищеперераховане дає можливість констатувати: дистанційна (або віртуальна) освіта – це зміна та збільшення внутрішніх якостей реальних суб'єктів (студента, викладача), що відбуваються внаслідок їхньої спільної взаємодії (віртуального навчального процесу) [4].

Віртуальні навчальні заклади можуть з'являтися на базі:

- закладів, що працювали історично в сфері відкритого та дистанційного навчання;
- традиційних навчальних закладів України без досвіду дистанційного навчання, що бажають в такий спосіб зменшити витрати на навчання;
- традиційних навчальних закладів України без досвіду дистанційного навчання, що бажають в такий спосіб підвищити якість надання освітніх послуг, що відповідно, збільшить потік студентів бажаючих навчатись із використанням сучасних новітніх технологій;
- корпоративного бізнес сектора, що має внутрішні програми підвищення кваліфікації, запропоновані ринку під назвою «віртуальні».

За ступенем використання систем віртуальної освіти в Україні можна визначити три напрямки. До першого належать навчальні заклади, вся робота яких будеться виключно на інтернет-технологіях. Через всесвітню мережу здійснюється все: вибір навчального курсу, його оплата, заняття із студентами, передача контрольних завдань та їх перевірка, а також складання проміжних і підсумкових іспитів. Такі учбові центри називаються віртуальними університетами, але їх, поки що, не так багато. Цей напрямок тільки починає активно запроваджуватись, але переваги його використання є безперечними.

Найбільш численний напрямок складають навчальні заклади, що поєднують різні традиційні форми денного і дистанційного навчання з технологічними інтернет-нововведеннями. Наприклад, деякі вищі навчальні заклади частину своїх програмних курсів переводять у віртуальну форму, зокрема, створюють лінгфонні класи для навчання іноземним мовам без викладача. У свою чергу, центри дистанційного навчання, хоч і спираються на інтернет-технології, але в той же час не відмовляються від практики проведення очних екзаменаційних сесій. У будь-якому випадку, комп'ютеризованою буде тільки частина процесу.

Навчальні центри, для яких Інтернет служить лише внутрішнім комунікаційним середовищем. Вони можуть створювати для себе сайти-візитівки, на яких розміщують інформацію про навчальні програми (плани), семінари, розклад студентських занять, університетські новини, фотографії і віртуальні екскурсії, а також бібліотечні каталоги. По суті, це всього лише реклама традиційних вищих навчальних закладів, що сама по собі не несе ніякого освітнього навантаження [4].

Сьогодні в Україні існує два типи закладів, що пропонують досить якісну освіту за дистанційною схемою – це звичайні ВНЗ, у яких є факультет дистанційної освіти і де існує можливість отримати знання практично з усіх дисциплін або спеціальностями, що вивчаються у ВНЗ. І освітні компанії, що спеціалізуються виключно на дистанційному навчанні, але пропонують найрізноманітніший набір напрямків, ніяк не пов'язаних між собою [5].

В Україні дистанційна освіта надзвичайно актуальна. Причина такої успішності криється в масовій перепідготовці і підготовці кадрів. Соціологи провели опитування серед випускників шкіл України і з'ясували, що 65% респондентів бажають здобути вищу освіту. Тим часом, діюча система вищої освіти дозволяє прийняти на денну і заочну форму навчання тільки 35% майбутніх студентів. Як наслідок, решта охочих не потрапляє в стіни ВНЗ [6].

Разом з тим, вчені визначають як позитивні, так і негативні риси дистанційної освіти. До позитивів дистанційної освіти вчені відносять наступні позиції:

- до реального контингенту потенційних студентів можна віднести тих, хто часто перебуває у відраджених, військовослужбовців, територіально віддалених слухачів, жінок, що перебувають у декретній відпустці, людей з фізичними вадами, тих, хто поєднує навчання й роботу, співробітників, що підвищують свою кваліфікацію тощо [7];
- найбільш важливими компонентами дистанційного навчання є: створення практичних ситуацій під час навчального процесу, можливість проявити себе, самореалізуватися, чіткість організації навчального процесу, індивідуального підходу. Найменш важливими: участь у науково-дослідній роботі, можливість «показати себе»;
- більшості студентів дистанційної технології навчання, незалежно від курсу, навчання дається легко й позитивно на них впливає. Так, більше половини студентів відзначили, що за час навчання вони опанували вміння самостійної роботи, підвищили свій рівень знань і отримали впевненість у своїх силах і планах на майбутнє. Можна зробити висновок, що

студенти доброзичливо ставляться до дистанційного навчання;

– студенти, що навчаються дистанційно, більш адаптовані до зовнішніх умов, вони більш самостійні, товариські й комунікабельні, не бояться приймати важливі рішення, а виходить, у сучасному світі бізнесу їм буде легше;

– оцінка задоволення місцем у колективі й стосунками з керівництвом у випускників дистанційної технології трохи вища, ніж у випускників традиційного навчання [7].

До недоліків дистанційної освіти слід зарахувати:

– відсутність очного спілкування вчителя й учня, а виходить, немає індивідуального підходу в навчанні й вихованні;

– студенти не завжди самодисципліновані, свідомі і самостійні, як необхідно при дистанційному навчанні;

– для постійного доступу до джерел інформації потрібна гарна технічна оснащеність;

– нестача практичних занять і відсутність постійного контролю;

– необхідність наявності у студента сильної особистісної мотивації, вміння навчатися самостійно, без постійної підтримки та підштовхування з боку викладача;

– відсутність можливості негайного практичного застосування отриманих знань із наступним обговоренням виниклих питань з викладачем і роз'яснення ситуації на конкретних прикладах [8];

– відсоток завершення програм досить невисокий, враховуючи, що на онлайн–курси записуються десятки тисяч людей. Це частково пов'язано з тим, що такий процес вимагає персональної дисципліни. Також онлайн–освіта здебільшого не визнається офіційними інституціями;

– низька теоретична проробка проблеми дистанційного навчання. Це проявляється, насамперед, у відсутності чітко виражених цілей навчання й необхідних початкових вимог до студента, для роботи в цій системі, слабкому рівні системи контролю його знань, відсутності вимог до змісту дистанційних курсів і учбово–методичному забезпеченні, захисту авторських прав розробників навчальних матеріалів, сертифікації інститутів дистанційної освіти тощо. І, крім того, не по всіх спеціальностях можна проводити підготовку фахівців за допомогою дистанційних курсів [7].

Наявність вказаних недоліків формує стійку тенденцію в напрямку змішаного навчання. Під змішаним навчанням (blended learning) прийнято розуміти об'єднання формальних засобів навчання – роботи в аудиторіях, вивчення теоретичного матеріалу – з неформальними, наприклад, обговоренням за допомогою електронної пошти й інтернет–конференцій. Змішана форма навчання органічно з'єднує в собі як денні, так і дистанційні форми навчання [7].

Змішане навчання складається із трьох етапів: дистанційне вивчення теоретичного матеріалу, освоєння практичних аспектів у формі денних занять, остання фаза – здача іспиту або виконання випускної роботи.

Змішана модель навчання – це модель використання розподілених інформаційно–освітніх ресурсів в стаціонарному навчанні із застосуванням елементів асинхронного й синхронного дистанційного навчання.

Практикується як елемент стаціонарного навчання при проведенні аудиторних занять і в самостійній роботі студентів. Тобто змішане навчання успадковує переваги дистанційного навчання й виключає його недоліки.

Змішане навчання використовує найрізноманітніші методи, як традиційні, так і інтерактивні: лекційні лабораторні, комп'ютерні презентації, комп'ютерне навчання й навчання через Інтернет.

Порівняльна характеристика дистанційного й змішаного навчання:

Дистанційне навчання:

– однобічне спілкування;

– учень чи студент пасивний, не діє, він є стороннім спостерігачем;

– структура курсу схована від учня чи студента;

– учень чи студент сам по собі;

– текст лекцій написаний сухо й безособово;

– учень чи студент майже не застосовує знання й уміння;

– завдання даються тільки наприкінці глави;

– текст поділений на глави й великі розділи;

– контрольних завдань не передбачено;

– учень чи студент не може одержати відгук про свої успіхи.

Змішане навчання:

– двостороннє спілкування;

– учень чи студент активний, діяльний, залучений у навчальний процес;

– учень чи студент знайомий зі структурою курсу;

– учень чи студент перебуває під керівництвом;

– текст навчального посібника написаний у дружній і підбадьорливій формі;

– учень чи студент застосовує набуті знання й навички;

– завдання й вправи розміщені по всьому тексту;

– текст поділений на невеликі розділи;

– передбачені контрольні завдання;

– учень чи студент одержує відгуки про свої успіхи [7].

Отже, дистанційні технології навчання вже посіли одне з провідних місць у сучасній освіті. Зацікавленість в одержанні спеціальності дистанційно зростає, а якісні характеристики фахівців відрізняються тільки позитивними моментами: упевненістю у власних силах, легкою адаптацією в колективі, умінням самоосвічуватися. Водночас дистанційні технології навчання можна розглядати як природний етап еволюції традиційної системи освіти від дошки з крейдою до електронної дошки й комп'ютерних навчальних систем, від книжкової бібліотеки до електронної, від звичайної аудиторії до віртуальної.

Ефективність дистанційного навчання заснована на тому, що ті, кого навчають, самі відчувають необхідність подальшого навчання, а не піддаються тиску з боку. Вони мають можливість роботи з навчальними матеріалами в такому режимі й обсязі, який підходить безпосередньо їм. Ефект у значній мірі залежить від того, наскільки регулярно займається той, хто навчається. Послідовне виконання контрольних–діагностичних завдань і випускної роботи, а також підтримка у всіх питаннях з боку викладача–координатора забезпечує планомірне засвоєння знань.

Відкрита освіта в багатьох країнах розглядається сьогодні як система, яка забезпечує загальнонаціональний доступ до освітніх ресурсів шляхом широкого

використання інформаційних освітніх технологій дистанційного навчання і на цій основі надає умови для найбільш повної реалізації громадянами своїх прав на освіту, яка за структурою і якістю відповідає вимогам розвитку економіки і громадянського суспільства.

УДК 615.15+615.014

Стасів Т. Г.,

кандидат фармацевтичних наук,
доцент кафедри фармації, Івано-Франківський
національний медичний університет
(Україна, Івано-Франківськ), tanya.stasiv@ukr.net

Список використаних джерел

1. Університет онлайн [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://online.knu.ua/>
2. Срьоміна С. Українці кинулися здобувати безкоштовну онлайн-освіту [Електронний ресурс] / Світлана Срьоміна. – Режим доступу: <http://tsn.ua/ukrayina/ukrayinci-kinulisyazdobuvati-bezkoshtovnu-onlayn-osvitu-289877.html>
3. Цибульник Т. TOP 5 онлайн-університетів, де можна отримати безкоштовну освіту [Електронний ресурс] / Тетяна Цибульник. – Режим доступу: <http://bigggidea.com/practices/967/>
4. Про систему дистанційного навчання «Віртуальний Університет» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://vu.net.ua/>
5. Інноваційні переваги дистанційної освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.osvita.org.ua/articles/751.html>
6. Переваги дистанційної освіти в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.osvita.org.ua/articles/522.html>
7. Дистанційне навчання – від теорії до практики, актуальний мережевий семінар [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.osvita.org.ua/distance/articles/15/>
8. Дистанційна освіта: плюси та мінуси [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.osvita.org.ua/distance/articles/18/>

References

1. Universytet onlajn [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://online.knu.ua/>
2. Jer'omina S. Ukrai'nci kynulysja zdobuvaty bezkoshtovnu onlajn-osvitu [Elektronnyj resurs] / Svitlana Jer'omina. – Rezhym dostupu: <http://tsn.ua/ukrayina/ukrayinci-kinulisyazdobuvati-bezkoshtovnu-onlayn-osvitu-289877.html>
3. Cybul'nyk T. TOP 5 onlajn-universytetiv, de mozhna otrymaty bezkoshtovnu osvitu [Elektronnyj resurs] / Tetjana Cybul'nyk. – Rezhym dostupu: <http://bigggidea.com/practices/967/>
4. Pro systemu dystancijnogo navchannja «Virtual'nyj Universytet» [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://vu.net.ua/>
5. Innovacijni perevagy dystancijnoi osvity [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.osvita.org.ua/articles/751.html>
6. Perevagy dystancijnoi osvity v Ukrai'ni [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.osvita.org.ua/articles/522.html>
7. Dystancijne navchannja – vid teorii do praktyky, aktual'nyj merezhevij seminar [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.osvita.org.ua/distance/articles/15/>
8. Dystancijna osvita: pljusy ta minusy [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.osvita.org.ua/distance/articles/18/>

Opanasjuk Yu., candidate of sciences (economics), doctoral student, National Pedagogical Dragomanov University (Ukraine, Kyiv), gileya.org.ua@gmail.com

Distance learning as a consequence of the evolution of the traditional system of education

Distance learning in Ukraine is extremely relevant in view of not only the large number of people who want to obtain higher education, but also to increase their qualifications, to undergo retraining, and so on. Today, higher education institutions in the country are offered various training courses in real time, based on divergent educational platforms. However, by the degree of use of virtual education systems, they can be divided into those whose work is based solely on Internet technologies and those that combine traditional forms with technological Internet innovations. Today, higher education institutions in Ukraine, where there are faculties of distance education and the opportunity to get knowledge of practically all disciplines or specialties at separate faculties of these educational institutions, prevail in Ukraine. Thus, there is a peculiar continuity of distance education with the traditional system of education, which has not only positive but also negative consequences for the acquisition of knowledge.

Keywords: distance education, online education, online education platform, online course.

* * *

ОСОБЛИВОСТІ БАЗОВОЇ ПІДГОТОВКИ ПРОВІЗОРІВ З ДИСЦИПЛІНИ «ПАТЕНТОЗНАВСТВО»

Кваліфікований, грамотний майбутній працівник фармацевтичної галузі повинен володіти базовими знаннями в області винахідницької діяльності. Метою викладання навчальної дисципліни «Патентознавство» є навчання студентів загальним питанням патентної, раціоналізаторської та винахідницької діяльності, основам законодавства України з питань інтелектуальної власності та охорони прав на винаходи. Методи дослідження. Завдання дисципліни випливає із цілей освітньої-професійної програми підготовки випускників вищого медичного (фармацевтичного) навчального закладу та визначається змістом тих системних знань та умінь, якими повинен оволодіти провізор-спеціаліст. Результати досліджень. Практичні заняття передбачають формування у студентів вміння та навичок по визначенню об'єктів та процедури оформлення патентів на винаходи та корисні моделі. Висновок. Професійні вміння майбутнього провізора є визначальним показником рівня підготовки фахівця.

Ключові слова: патентознавство, винахідницька діяльність, провізор-спеціаліст, патент на винахід, корисна модель.

Фармацевтична галузь є однією з найпопулярніших серед винахідників та власників патентів у плані спроб захистити свої права. Людський інтелект і творча праця завжди були запорукою прогресу на шляху інноваційного розвитку суспільства. Радикальні структурні зрушення в економіці, прискорений розвиток конкурентоспроможних, високотехнологічних галузей в усьому світі орієнтуються на максимальне використання об'єктів права інтелектуальної власності. Раціональна стратегія управління об'єктами інтелектуальної власності дозволяє: зайняти сприятливі ринкові позиції, використовуючи сучасні технології у виробництві своєї продукції і послуг, підвищуючи ефективність маркетингу й передбачаючи можливі комерційні і технологічні зміни; удосконалити фінансову діяльність, використовуючи патентні активи для отримання нових прибутків, зменшення витрат і підтримки на належному рівні загальних корпоративних вартісних оцінок; підвищити конкурентоспроможність компанії за допомогою застосування в технології обхідних маневрів, використання нових ринкових можливостей. Наука не може успішно розвиватися, якщо виробництво не забезпечить її необхідним устаткуванням, інструментами та приладами. У свою чергу, виробництво не може прогресувати без розвитку науки і техніки. В сучасних умовах переходу до ринкових відносин інтелектуальна власність є актуальною в підприємницькій, комерційній діяльності фармацевтичних підприємств та установ всіх форм власності [1].

Зростання ролі та значення інтелектуальної діяльності у соціально-економічному розвитку суспільства зумовлює необхідність розв'язання таких проблем: правове забезпечення інтелектуальної діяльності, раціональне, широке використання результатів інтелектуальної діяльності та захист прав суб'єктів інтелектуальної власності [1].

Відповідно до Конституції України, що гарантує громадянам свободу літературної, художньої, наукової і технічної творчості. Україна поступово створює механізми захисту авторських прав, промислової